

Сергій Жадан - ПСАЛОМ АВІАЦІЇ

Сергій Жадан

ПСАЛОМ АВІАЦІЇ

Фото Марисі М'яновської

ISBN 978-617-8024-09-3

9 786178 024093

MERIDIAN CZERNOWITZ

Сергій Жадан

Псалом авіації

Фото Марисі М'яновської

Видання друге

MERIDIAN CZERNOWITZ

2022

+ + +

Перекажеш іншим своїми словами.
Сатана сказав нам: Господь з вами.
Господь з вами, я не можу вас переконати.
Ви ж любите так, ніби зав'язуєте канати.
Ви ж закохуетесь так, ніби знімаєте шкіру.
Бог з вами, я з вами втрачаю віру.
Ідіть з богом, я з вами нічого не вдю.
Що ви можете знати про безнадію?

Бог дивиться безпорадно на свою подобу,
на творену чоловіками світобудову,
на вогонь жіночої непокори.
Бог дивиться на нас, як на самоповтори.
Ми такі передбачувані й нетипові.
Скільки любові, — думає, — хто б подумав: скільки любові.
Це наша любов, господи, ми в ній, як подорожні.
Спробуєш її відібрати — побачиш, на що ми спроможні.

Спробуєш нас переконати — нічого не вийде.
Це від тебе ми навчилися заперечувати очевидне.
Це ти нас навчив сперечатися на хрестовині.
Це нам ти нічого не винен, це ми тобі нічого не винні.
Це нашими голосами віддунює твій сумнів.
Це ти навчив любові всіх тут присутніх.

Спробуєш її відібрати — закидаємо камінням.
Саме любов керує кожним божим створінням.

Це ж те, що робить кожного з нас злішим.
Ти ж нам нічого більше не залишив.
Лише неба зимового вранішній вигин.
Ти нам нічого не винен, ти нам нічого не винен.
Ти не винен, що все так дивно і так несхоже.
Іди собі з богом, бог із тобою, боже.
Ти нас не зрозумієш зі своєю трубою.
Просто ми все повторювали за тобою.

Хай ця сурма останнього дня, яка нас кличе,
буде піснею тих, для кого життя далі звучить таємниче,
буде мотивом тих, хто боронить чортову ніжність,
тих, кого не переконала більшість,
не зупинив закон, не остудила зрілість,
не настрашила чорного простору озвірілість.
Хай це буде їхній спів, їхні хорали,
про те, як вони жили,
як помирали.

Видих, заледве відчутний, замість присвяти: я хочу,
щоб не залишалися непоміченими спалахи посеред ночі,
щоб із нами далі був здогад про те, що ми пов'язані паузами
в мові, замовканнями в співі, затемненнями в мовчанні.
Скільки разів ми починали, заговорювали, добирали слова,
підважували оклики. І ось нині ще раз: спробуй, озвися,
зважся на мову, яка обов'язково зробить тебе беззахисним.
Знову ми розспівуємося, ділимося словниковим запасом
тепла, боронимося ним, огортаємось. Наростає тепло
початком нової оповіді. Ми обертаємось на світло
вогнів, запалених для нас, віднаходимо потрібний ритм,
видихаємо, просимо: будь доброю до подорожніх, річкова
навігаціє мови, будь щедрою, будь нещадною. Це буде ще
одна спроба все пояснити, це буде ще одне западання
у темряву, це буде оповідь про найсильніших, про людей,
що стоять поруч, ніби дерева, наче літери, як паузи.

+ + +

Були слова, якими я говорив про людей та їхні історії.
Були слова, якими я називав предмети в дитячих руках.
Були слова, якими я намагався пояснити свій страх —
страх перед тишею, страх подорожнього,
на якого ніхто не чекає вдома.

І ось тепер добираю слова,
якими можна сказати про відстань.
Про простір відчуження, про географію забування.
Про те, як люди віддаляються одне від одного,
ніби потоки повітря.
Про те, як обривається видих
на оркестровій збивці ображеного серця.

Добираю слова на підтвердження того,
як мало важить сказане нами.
Слова на пояснення того,
як прослизає між звуків лисяча тінь мовчання.
Слухаю серед ночі дихання жінки, мов дихання часу.
Слухаю і повторюю слова про залежність і відданість.

Вихоплює око вірш, мов птаха з чорної граматики неба.
Вихоплює вигуки і зітхання в темряві хрестоматій.

Будь зі мною відвертою тією відвертістю,
якою прощаються з передчасно померлими.
Будь ніжною тією ніжністю,
з якою годують вуличних псів.

Кинуті в світі щедрот, напередодні свят,
кинуті з усією нашою непоступливістю,
вивчаємо заново прописи громадянства,
лишаємось у цій країні, наче у мові батьків.

Короткий перепочинок повітря над теплим материком.
Слово, на яке обертаєшся в тривожному натовпі.
Право дихання, ніби право голосу.
Початок книги, наче початок дощу.

+ + +

Це були такі дні, коли сонце
оминало околиці міста.
Це були дні спокою, дні рівноваги.
Що тобі думалося тоді, королю?
Що тебе мучило, що втішало?

Був у мене час, аби все змінити.
Були мені знаки, які мали б застерегти.
Була жінка, яка говорила так,
ніби говорила від імені всіх непростених.
Говорила, наче зривала бинти
для свіжої перев'язки.

Це були дні, коли сонце стояло над нами,
мов корабель над потопельниками.
Дні, коли ми присягали у вірності
липам на тихих подвір'ях.
Дні, коли таким важливим
було заговорити після мовчання,
після образи — нестерпної, як спів над померлим.

Це, королю, те, що залишиться від нашої оборони.
Те, що забирають із собою люди, покидаючи
місто, в якому поховані їхні родини.

Тихо тепер, королю, на землях, де займався твій голос.
Порожньо на пустищах, звідки пішли безтурботні діти.
І тільки місяць висить над тобою, ніби натільний хрестик,
загублений у липневій ріці.

І ось вона виходить до тебе, й сніг прискорює
свою качину ходу. Рухайтесь, сніги, прискорюйся, серце.

Самотній король залишає свої володіння.
Діти несуть хоругви, жінки стелять тобі дорогу хустками.
Погоничі вітру женуть свої череди з узбережжя.

Нам не буде холодно серед зимових полів.
Нам сідатимуть на плечі птахи, приймаючи
нас за соняшники.
Повертаймось за сонцем, королю,
повертаймось додому.

Зводиться ранок, мов дім.
Точиться час.
Розкриваються книги.
День по дневі прибуває сонце,
день по дневі карбується серцебиття.
День по дневі зрозумілішим стає її почерк,
ближчим стає її голос,
прийнятнішим мовчання.

+ + +

Колись про цей час говоритимуть як про час,
в якому писалися вірші.

Скажуть так: тоді було так багато повітря,
що необхідно було говорити.

Саме повітря цього часу було виразнішим за будь-які вірші.
Переконливішим був вогонь.
Промовистішим мовчання.

Колись цей час нагадає про себе залізом,
вшитим під шкіру, на місці зламу, на місці переходу,
там, де світло іноді нагадувало темряву,
там, де власну слабкість ми сприймали за мужність.

З цього часу й залишаться вірші,
вкладені в дихання чоловіків та жінок,
вірші серед тиші, ніби трава серед зими —
коли пізно боятися болю,
коли немає куди відступати перед навалою снігу,
коли своїм самотнім звучанням
ти нагадуєш усім про відлигу.

Колись я говоритиму про цей час
як про час твоєї присутності,
час твого проступання в мої мові,
час, коли світ стояв у тебе за плечима,
коли ти переводила подих — і вогню ставало менше,
коли над деревами в парку стояв туман,
наче пара з вуст над дітьми, що вибігли зі школи.

Не можна забувати нічого з того, чим нас спокушали.
Не можна відкладати на потім роботу,
на якій тримається дихання.
Не можна — задихнемося,

оступимось, перестанемо вірити
своїм деревам, своїй ріці, темним аркушам неба.

Саме тепер важко бути травою.
Саме тепер особливо тривожно за ламані стебла.
Ось ти повертаєшся й починаєш говорити.
Я тебе чую.
Я тебе розумію.

+ + +

Саме за цю недоречну легкість,
за пов'язаність доторками,
за відсутність вагань —
їм ще надійде час відповісти,
ще надійде час заговорити свій страх.

Можна вже і тепер
за невблаганним освітленням неба
розгледіти їхню надію, що твердне, ніби горіх
у дитячих долонях трави.

Тоді вона скаже:
не я робила тебе витривалим у чорній воді чекання,
не я вчила тебе мови розлуки,
не мені ти нагадуєш про неповернення
всіх зневажених.

Тоді він відповідь:
не я налаштував музику твого озивання до тиші,
скрипку твого зволікання, не я
відводив від тебе тіні дерев,
щоби тобі нестрашно було
переходити ніч.

Це не для них трава стане важкою,
ніби жіночий голос перед дверима міської лікарні,
це не за ними заголосять тривожно
плакальниці очерету.

Довго сидять на сходах.
Довго рахують хвилини.
Хто перший не стримається?
Хто промовить слово, яке все тут зламає?
Задихається жінка.
Збивається подих.
Починає свій спів
зі слабкої долі.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.